

de ikke. — Den høitærede Justitsminister har i Formiddagsmødet afgivet en Erklæring, som vistnok er kommen Afskillige endel overraskende. Hvis jeg ikke forkøb denne Erklæring urigtig, saa synes den at kunne finde delvis Anvendelse paa begge de Lovforslag, som idag ere paa Dagsordenen; jeg siger delvis Anvendelse, thi jeg er ikke uopmærksom paa, at den almindelige for Domstolene og for Øvrigheden gjældende Edsformular er et Lovgivningsanliggende, og som saadan ogsaa kan forandres ved Lov. Men forsaavidt en saadan Edsformular skulde finde Anvendelse i Tilfælde, hvor Grundloven kræver det, er det den høitærede Justitsministers Opfattelse, at den ikke vil kunne opfylde Grundlovens Krav. Det er, som sagt, en Opfattelse, som har overrasket ialtsald mig; jeg er nemlig bekendt med, at den høitærede Minister i sin Process har udtalt en Lære, som ganske vist ikke er i positivt Strid med, hvad han idag har udtalt; men som dog i sin Tendens synes at afvige ikke uvæsentligt derfra. Den høitærede Minister har i sin Tid som Forsætter udtalt, hvad jeg med den høitærede Formands Tilladelse maatte oplæse: „Der findes altsaa ikke i vore Love nogen Form foreskrevet, hvorefter Personer, der ikke høre til noget kristent eller mosaisk Trossamfund, kunne aflægge Ed eller dermed i Klasse staaende Forsikkring. De til en virkelig Gjenneførelse af Grundlovens § 84“ — nu § 79 — „i saa Henseende fornødne Foranstaltninger ere ikke endnu truffene. Det vil saaledes, naagtet denne, kunne ste, at en Part kan komme til at lide det Retstaa“ osv. . . . „Imidlertid synes dog Grundlovens Ord og Hensigt at medføre, at Regjeringen, naar et Tilfælde af denne Natur oplyses virkelig at være tilstede, maatte paa Andragende træffe de fornødne Foranstaltninger (ved provisorisk Lov vel nærmest).“ Denne Opfattelse ser jeg i den seneste Udgave er noget modificeret, idet den kun er blevet gjort gjældende overfor Trossamfund; men at den samme Betragtning ikke skulde kunne være gjældende overfor Enkeltmand, er en Fortolkning, der synes mig i sig selv at være noget vilkaarlig. Det, som imidlertid fremgaar heraf, forekommer mig at være en Opfattelse af Grundlovens § 84, nu § 79 — (Udbrydelse af Ministeren) ja, det skal jeg strax komme til — som efter min Opfattelse er fuldstændig rigtig, nemlig at der i denne Grundlovsparagraf ligger en virkelig Fordring paa, at saadanne Hindringer, som skabes af religiøse Hensyn overfor borgerlige og politiske Retligheder og Pligter, bør ryddes af Veien, og ryddes af Veien om ikke ved Andet saa i paakommende Tilfælde ved en provisorisk Lov. Den samme høitærede Forsætter har imidlertid gjort en Distinktion paa et andet Punkt af sin Retstæle, hvor han fra dette udbrykkelig undtager Personer, som overhovedet ikke tro paa nogen Gud eller et evigt Liv, og mener der at kunne gjøre Opfat-

telsen af Edens Vægt og Betydning saaledes afhængig deraf, at en Ed, saaledes som ogsaa den høitærede Justitsminister idag har udtrykt sig, som ikke er knyttet til Troen paa en personlig Gud, ikke kan betragtes som lovlig og gyldig Ed. Det forekommer imidlertid mig, at denne Distinktion er, om jeg saa maa sige, ligesaa vilkaarlig som Distinktionen mellem Trossamfund og enkelte Personer. Hvorfra henter man overhovedet den Opfattelse, at Edens Gyldighed og Lovlighed i det Hele taget afhænger af Troen paa en personlig Gud? Jeg indser ikke, at dette kan hentes nogetsteds fra uden fra Forudsætningen om, at en personlig Gud er istand til enten at hjælpe eller straffe — (Udbrydelse.) Et æret Medlem siger, at det er naturligt — og det vilde altsaa blive et karakteriserende Moment i Opfattelsen af Eden. Der staa imidlertid vor Lovgivning paa et andet Punkt i Strid dermed, thi den i 1771 for de mæhrste Brødre indførte Edsformular afviger jo i dette Punkt derfra, idet den siger: „Jeg forsikker i den almægtige Guds Nærværelse, at, hvad jeg taler, er Sandhed“. Der paatalbes ganske vist en personlig Gud, men ikke som hjælpende eller straffende. Der udtales „i den almægtige Guds Nærværelse“. Det forekommer mig, at netop i dette Punkt kunde man maatte sige, at et Væsenmoment i Edens hele Natur var fraveget; men det har man dog ikke havt Betænkning ved at gjøre i 1771. Nu, efter at vi have faaet Grundlovens § 79, synes altsaa Betænkningheden at være bleven større. Jeg ser ikke rettere, end — hvad jeg ogsaa ved Indbringelsen af det herefter paa Dagsordenen staaende Lovforslag tilsvod mig at udtale — at der i Udtrykket: „Jeg sværger“ er en fuldgyltig Betænkelse for den samme Handling, som kan udtrykkes ved de Ord at „aflægge Ed“, og har man altsaa herved en synonymist Betegnelse for den samme Sankt, saa maa ogsaa den Fordring, som baade Grundloven og andre Love udtale med Hensyn til Edsaflæggelsen, betragtes for at være fyldestgjort derved. Jeg vilde meget hellere, om den høitærede Justitsministers Erklæring skulde blive en Anstødssten for en efter Omstændighederne heldig Løsning af den Vanfærlighed, vi vitterlig staa overfor. — Den høitærede Justitsminister har jo henvist til en Grundlovsforandring, og i saa Tilfælde ligger det Spørgsmaal nær, om den høitærede Minister vil række Haanden til en saadan Grundlovsforandring. Thi betragtes Forandringen om en Grundlovsforandring kun som Skjold mod de Forslag, her foreligge, forekommer det mig ikke, at den høitærede Regjering har Ret til at paabaare sig en Grundlovsforandring. Men erkjender man, saaledes som den høitærede Justitsminister synes at gjøre i sin tidligere Retstæle, at her er et Punkt, hvor Grundlovens § 79 kræver Foranstaltninger, som endnu ikke ere gennemførte, og den høitærede Regjering er kom-